

REACTIE VAN DE IABR OP HET ADVIES VAN DE RRKC - ZIN VOOR ZIN		
	CULTUURPLANADVIES 2021-2024	REACTIE OP HET ADVIES
	In deze kolom het advies van de RRKC in het kader van het Cultuurplan 2021- 2024 inzake de Internationale Architectuur Biennale Rotterdam.	In deze kolom de reactie van de IABR op het advies. Er wordt zo neutraal mogelijk genoteerd wat er volgens ons had gestaan als de RRKC het beleidsplan van de IABR wel goed had gelezen, als zij kennis had genomen van de bij de RRKC aanwezige jaarverslagen van de IABR en verslagen van monitorgesprekken, als de RRKC op de momenten die daarvoor in de procedure waren ingericht haar vragen had gesteld en als de RRKC kennis had willen nemen van de reactie van de IABR op het conceptadvies.
	Iedere zin van het advies is een aparte cel gezet waarbij de volgorde is gehandhaafd.	Er is per zin gereageerd. Vaak zijn de reacties wat langer dan de tekst waarop wordt gereageerd, omdat enige toelichting soms onvermijdelijk is.
	Het advies bevat veel onjuistheden, omkeringen, onjuiste veronderstellingen. Er is geen hoor en wederhoor toegepast. Iedere gelijkenis met bestaande feiten of omstandigheden berust op toeval.	De reactie bevat stellingen, feiten en beweringen die alle aantoonbaar juist zijn en die met stukken onderbouwd kunnen worden. De IABR beantwoordt graag alle verdere vragen.
	Beoordeling van de aanvraag	Weerleggingen indien aan de orde
Culturele betekenis		
	De Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (IABR) kent een roemruchte geschiedenis, de ene aflevering was nog indrukwekkender dan de andere.	De Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (IABR) kent een roemruchte geschiedenis, de ene aflevering was nog indrukwekkender dan de andere.
	Zo kon een breed publiek tijdens de tweede IABR (2005), getiteld De Zondvloed, kennismaken met zowel de Nederlandse traditie in de omgang met het water, als met urgente, actuele watervraagstukken op wereldniveau.	Zo kon een breed publiek tijdens de tweede IABR (2005), getiteld De Zondvloed, kennismaken met zowel de Nederlandse traditie in de omgang met het water, als met urgente, actuele watervraagstukken op wereldniveau.
	De IABR heeft zich in de jaren daarna steeds meer ontwikkeld tot een <u>onderzoekbiennale met een vooruitstrevende agenda</u> .	De IABR heeft zich in de jaren daarna steeds meer ontwikkeld tot een <u>onderzoekbiennale met een vooruitstrevende agenda</u> .
	In langlopende projecten onderzoekt IABR urgente vraagstukken op een <u>ontwerpde manier</u> .	In langlopende projecten onderzoekt IABR urgente vraagstukken op een <u>ontwerpde manier</u> .
	In zijn waardevolle allianties overschrijdt de biennale grenzen: tussen disciplines – nationaal en internationaal – met overheden, het ontwerpveld en het bedrijfsleven.	In zijn waardevolle allianties overschrijdt de biennale grenzen: tussen disciplines – nationaal en internationaal – met overheden, het ontwerpveld en het bedrijfsleven, en met gebruikers en bewoners.
	Het publieke aspect, de biennale als tentoonstelling, werd echter steeds minder belangrijk.	De IABR zocht de afgelopen tien jaar steeds opnieuw naar de goede balans tussen haar functie als kennisinstelling en die als cultureel podium waarbij het publieke aspect niet minder belangrijk werd maar wel anders werd ingevuld. De nadruk kwam steeds minder te liggen op kaartverkoop en steeds meer op kennisuitwisseling: het publiek werd deelnemer, een ontwikkeling die de gemeente Rotterdam in haar architectuurbeleid volledig steunde.
	Sinds de bezuinigingen van 2012 zijn de schaal en publieksgerichtheid van de tentoonstellingen en activiteiten flink teruggeschoefd.	Sinds de bezuinigingen van 2012 –op advies van de RRKC bijna 50% voor wat betreft het Rotterdams aandeel in de subsidie– heeft de IABR op alle punten ambities moeten terugschroeven, een ontwikkeling die er voor wat betreft publieksgerichtheid toe leidde dat de nadruk nog meer kwam te liggen op de bezoeker als deelnemer. Desalniettemin trokken de biennales nog steeds relatief veel bezoekers. Zo bespeelde de IABR in de zomer van 2014 de Kunsthal en trok daar meer bezoekers dan de Kunsthal 's zomers op dat moment ooit geteld had.
	De IABR beroept zich erop het gat te vullen dat de Rijksoverheid laat vallen in de regio over belangrijke, ruimtelijke opgaven als de energietransitie, woningmarkt en klimaatadaptatie.	Als leadpartner van de Rijksoverheid, en in het kader van de Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp, heeft de IABR de opdracht en ruime middelen gekregen om samen met lokale en regionale overheden ontwerp onderzoek te verrichten naar bestaande 'wicked problems', belangrijke ruimtelijke opgaven als de energietransitie, woningmarkt, vergrijzing en gezondheid, watermanagement en klimaatadaptatie. Een deel daarvan investeert de IABR in onderzoek in Rotterdam, in samenwerking met Stadsontwikkeling.
	De Raad vraagt zich echter af of het hierbij nog om een culturele opgave voor de stad Rotterdam gaat.	De Raad vraagt zich echter af of het hierbij nog om een culturele opgave voor de stad Rotterdam gaat.
	Waar ligt het belang voor de architectuur als ontwerpdiscipline, en wat is het belang voor de Rotterdamse kunst en cultuur?	Waar ligt het belang voor de architectuur als ontwerpdiscipline, en wat is het belang voor de Rotterdamse kunst en cultuur?
	De vrije ruimte die de culturele wereld biedt voor innovatie en experiment lijkt hier te worden ingezet om een nationaal beleidsvacuüm te dichten.	De vrije ruimte die de culturele wereld biedt voor innovatie en experiment wordt hier ingezet om op regionaal en vooral lokaal niveau de brug te slaan tussen 'harde', infrastructurele problemen en sociaal-maatschappelijke opgaven, waarbij het streven naar sociale gelijkheid en inclusie voorop staan: bij uitstek een opgave waarbij ook de cultuursector een rol moet spelen, zoals dat onder meer in het gemeentelijk architectuurbeleid wordt vastgesteld en van instellingen als de IABR wordt gevraagd. In het Atelier Rotterdam is de IABR al sinds 2013 actief in Rotterdam, waarbij ook veel Rotterdamse ontwerp bureaus worden betrokken, vaak in combinatie met buitenlandse bureaus.
	Cultuurbudget wordt zo instrumenteel gemaakt voor beleidsmatige doeleinden.	Cultuurbudget krijgt zo meerwaarde, het levert een cultureel podium op en helpt de stad en ontwerpers in de stad oplossingen vinden voor sociaal-maatschappelijke problemen.
	De IABR heeft zich steeds meer geprofileerd als speler in een internationaal professioneel veld.	De IABR heeft zich steeds meer geprofileerd als speler in een lokaal, nationaal en internationaal professioneel veld.
	De verschillende ateliers staan los van de aanvraag voor Cultuurplansubsidie.	De Ateliers zijn inhoudelijk integraal onderdeel van de aanvraag, maar zij worden niet gefinancierd met cultuurplansubsidie. Wel komen de resultaten van de Ateliers hetgeen wat cultuurplansubsidie realiseert, het cultureel podium, ten goede. Zo ontstaat meerwaarde.

	Educatie en talentontwikkeling richten zich vooral op participanten in een bedrijfsmatige setting.	De IABR heeft geen programma's in het kader van educatie en talentontwikkeling, en wordt daar door de gemeente ook niet op geëvalueerd. Wel organiseert zij kennisuitwisseling, brengt professionals en publiek bij elkaar in een culturele setting, en zorgt zo voor handelingsperspectief en handelingsvermogen bij burgers.
	De sterk gegroeide bedrijfsmatigheid van IABR overvleugelt het publieke podium van de biënnale – de naam dekt niet langer de lading.	Door ook bedrijfsmatig alert te reageren op de bezuinigingen van 2012 kon de IABR het cultureel podium, dat anders verloren was gegaan, handhaven, voor de stad. En door de financiële en inhoudelijke resultaten van haar inspanningen als kennisinstelling slim te koppelen aan haar functie als cultureel podium kon zij, ook onder moeilijke omstandigheden, zichzelf met recht biënnale blijven noemen.
	De oorspronkelijke publieksgerichtheid is ver naar de achtergrond verdwenen.	Daarbij is de publieksgerichtheid gebleven, maar anders ingevuld. Niet de transactie aan de kassa bepaalt de relatie tussen IABR en haar publiek, maar de kennisuitwisseling en het samenwerken, ook in de Ateliers, aan ons toekomstig leefklimaat.
	De komende aflevering van de architectuuriënnale, die op twee locaties zal plaatsvinden, Merwe Vierhavens en Bospolder Tussendijken, is uiterst summier beschreven, zonder uitzicht op een publieke herleving van de biënnale als cultureel podium.	De komende aflevering van de architectuuriënnale, IABR-2020, die op twee locaties zal plaatsvinden, Merwe Vierhavens en Bospolder-Tussendijken, is summier beschreven, immers, de aanvraag betreft de periode na 2020. Maar de raad is verheugd te lezen dat IABR-2020, na de kleinere werk-biënnale van 2018, weer volop publieksgericht is, zeker in Bospolder-Tussendijken, waar de IABR zich letterlijk in en met de wijk zal manifesteren.
	De financiering van de IABR-ateliers met onderzoekprogramma's voor deze gebieden valt buiten deze aanvraag; die moet van elders komen.	De financiering van de IABR-ateliers met onderzoekprogramma's voor deze gebieden valt buiten deze aanvraag; die is geborgd en komt van elders.
Bedrijfsvoering		
	De IABR staat aan de vooravond van een belangrijke interne transitie: het vertrek van zowel de directeur- bestuurder, die sinds 2004 leiding geeft aan de organisatie als van de voorzitter van de Raad van Toezicht.	De IABR staat aan de vooravond van een belangrijke interne transitie: het vertrek van zowel de directeur- bestuurder, die sinds 2004 leiding geeft aan de organisatie als van de voorzitter van de Raad van Toezicht.
	De Raad mist de bereidheid en een concreet plan om deze veranderingen goed te laten verlopen en daarmee de toekomst van de organisatie te waarborgen.	De Raad neemt kennis van het plan van de IABR waarin beschreven staat hoe de organisatie deze wisseling van de wacht wil organiseren. Zij vertrouwt erop dat de Raad van Toezicht, conform de door de organisatie in de praktijk gebrachte Code Cultural Governance verantwoordelijk voor de toekomst van de organisatie, deze veranderingen goed zal laten verlopen, immers verleden noch heden geven enige aanleiding om er niet vanuit te mogen gaan dat het ook in de toekomst naar behoren geregeld zal zijn.
	De IABR formuleert zeer hoge ambities die kwetsbaarheden veroorzaken, zeker met de huidige koers.	De IABR formuleert zeer hoge ambities die haar mogelijk kwetsbaar maken, maar zij bewijst al anderhalf decennium dat zij haar ambities, ook onder vaak lastige omstandigheden, steeds weer weet waar te maken.
	De aanvraag geeft geen indicatie voor de manier waarop de transitieperiode zal verlopen als de directeur-bestuurder is opgestapt.	De aanvraag beschrijft hoe de transitieperiode wordt ingericht en hoe de huidige directeur-bestuurder wordt opgevolgd. De Raad kan niet anders dan haar vertrouwen in de goede afloop uitspreken, immers, bij iedere instelling gaat de directeur vroeger of later weg, en daarover kan en mag de Raad van tevoren geen uitspraken doen. De Code Cultural Governance legt de verantwoordelijkheid hiervoor bij de Raad van Toezicht. Maar wel meent de Raad dat de nieuwe directie voor het einde van 2021 een eigen update van het huidige plan, voortbouwend op de huidige aanvraag, moet indienen.
	Het is onduidelijk of er een redelijke kans bestaat straks het stokje op een zorgvuldige manier door te geven aan een nieuwe generatie.	De Raad ziet geen enkele aanleiding, noch in het verleden, noch in het heden, noch op grond van de plannen, noch gezien de samenstelling van de Raad van Toezicht, allen zeer ervaren bestuurders, om te twijfelen aan een goede afloop van deze transitie.
	De huidige koers voegt veel verschillende agenda's samen, wat het programma veel afhankelijker maakt van de omstandigheden en de huidige dynamiek.	De huidige koers voegt bewust veel verschillende agenda's samen tot één samenhangende agenda. Dit maakt het programma weliswaar ook afhankelijk van omstandigheden en huidige dynamiek, maar dat is, bijkens het meerjarenbeleidsplan van de IABR, ook precies waar de organisatie naar streeft. Zij omarmt bewust de complexiteit van en wil maximaal adaptief zijn bij het werken aan klimaatadaptatie.
Financieringsmix		
	De verhouding tussen de verschillende (overheid)subsidies en de eigen inkomsten is onevenwichtig.	De verhouding tussen de verschillende (overheid)subsidies en de eigen inkomsten is buitengewoon evenwichtig: de IABR behaalt iets meer dan 50% eigen inkomsten.
	Er is geen sprake van een plan B voor het geval een van de subsidies uitblijft.	De IABR heeft, geheel conform de procedure, een plan ingediend – uiteraard geen plan B. Mede gezien het feit dat de Raad geen enkele reden heeft en formeel niet in de positie verkeert om naar een plan B te vragen, vertrouwt zij erop dat de IABR in geval van onverhoopt uitblijven van een van de subsidies een plan B klaar heeft liggen.
	Een duidelijke motivatie waarom tweejarige ateliers niet zouden functioneren ontbreekt.	<i>[[deze opmerking is voor ons volstrekt onbegrijpelijk. Nergens in onze plannen wordt gezegd dat tweejarige ateliers niet zouden functioneren. Integendeel, veel van de IABR- Ateliers, ook sommige lopende, duren ongeveer twee jaar. De duur van een atelier is onder meer afhankelijk van de opgave, van overleg met de lokale overheden en andere betrokkenen, van beschikbare middelen en van de omstandigheden. De huidige ateliers duren van vier tot een half jaar, uitgangspunt is wat kan, wat de vraag is en wat nodig is]]</i>
	Er is geen moeite gedaan om de verhoudingen tussen IABR en /Up als mogelijke kracht uiteen te zetten.	In haar aanvraag heeft de IABR ditmaal geen melding gemaakt van de stichting iabr/UP. De Raad is geïnteresseerd in de verhoudingen tussen IABR en /UP, maar heeft geen moeite gedaan om er de IABR naar te vragen. Immers, uit alle jaarverslagen van de IABR blijkt dat deze zaken goed zijn geregeld.
	Al deze elementen maken de IABR extra kwetsbaar.	Al deze elementen zouden de IABR extra kwetsbaar kunnen maken, maar zij heeft bewezen hier goed mee om te kunnen gaan: de IABR heeft nog nooit tekorten of financiële problemen gehad, en zij heeft meer dan 50% eigen inkomsten. De Raad heeft op basis van het trackrecord en de jaarverslagen van de IABR dan ook geen enkele reden om te veronderstellen dat dat in de toekomst anders zal zijn.

Fair Pay	Er is sprake van structurele personele onderbezetting en daarmee structurele overbelasting.	Er is, tengevolge van de bezuinigingen, sprake van structurele personele onderbezetting en daarmee structurele overbelasting. Immers, "halve biennales" bestaan niet, de IABR moet met minder mensen dezelfde prestaties blijven leveren.
	De IABR heeft momenteel niemand meer in vaste dienst.	De IABR heeft momenteel niemand meer in vaste dienst.
Inclusiviteit	De IABR spreekt de intentie uit inclusief te willen zijn, maar is dat nog niet.	De IABR spreekt de intentie uit inclusief te willen zijn, maar is dat nog niet helemaal. Voor wat betreft personeel, partners en publiek/deelnemers is van gewenste inclusiviteit zeker en vaak meer dan voldoende sprake, dat licht zij in haar plannen toe. In haar aanvraag is zij transparant en maakt zij ook expliciet melding van welke volgende stappen nog genomen moeten worden. Dit betreft met name de samenstelling van de Raad van Toezicht.
	De aanvrager presenteert geen samenhangend plan om de gewenste inclusiviteit te bereiken op gebied van personeel, bestuur, curatoren, partners en publiek.	De IABR beschrijft in een helder stappenplan hoe ze, gebruikmakend van het in 2020 en 2021 aflopen van enkele benoemingstermijnen, al in 2021 tot een zo goed als geheel nieuwe bezetting van de Raad van Toezicht wil komen.
Publiek	Het publiek is grotendeels op de achtergrond geraakt, de IABR heeft zich meer en meer op professionals en beleidmakers gericht.	De IABR heeft sinds de bezuinigingen van 2012 in goed overleg met haar subsidiënten een nieuwe balans ontwikkeld waarbij ze zich relatief wat meer dan vroeger op professionals en beleidmakers richt - hoewel dat voor de IABR, getuige bijvoorbeeld de tweede IABR in 2005, De Zondvloed, natuurlijk altijd al heeft gegolden. Het publiek is daarbij niet op de achtergrond geraakt, wel zoekt de IABR een andere, intensievere verhouding met haar publiek. De IABR bevordert dat mensen niet één keer, maar vaker komen, en als onderdeel van de laatste biennales heeft zij daarom opvallend veel bijeenkomsten, lezingen, conferenties en dergelijke georganiseerd waarbij het publiek in feite als professionals worden benaderd, als eigenaren van de leefomgeving, als stadsbewoners - niet als consumenten van een tentoonstelling.
	De aanvraag spreekt van breed publiek, maar over inspanningen om dat te bereiken rept het plan niet.	De aanvraag gaat in op het feit dat de biennale van 2018, éénmalig, en in goed overleg met de subsidiënten, bewust kleinschalig is georganiseerd. Vanwege een gebrek aan middelen moest van de nood een deugd gemaakt worden. De biennale van 2020, zo meldt de aanvrager, zal net als de biennales van vóór 2018 weer zo veel mogelijk deelnemers willen trekken.
Personeel	Wat betreft inclusiviteit heeft de IABR op niveau van personeel en bestuur nog een grote slag te maken.	Wat betreft inclusiviteit heeft de IABR op niveau van personeel de zaken goed op orde, voor wat betreft het bestuur is er nog een slag te maken. Maar daar is de aanvrager zich goed van bewust en daar heeft zij in haar aanvraag een helder stappenplan voor gepresenteerd.
Innovatie	De IABR-ateliers kenmerken zich door scherp vooruitzien en hoge kwaliteit.	De IABR-ateliers kenmerken zich door scherp vooruitzien en hoge kwaliteit.
	De Raad heeft alle vertrouwen in de manier waarop de ateliers ontwerpend onderzoek inzetten om oplossingen te ontwikkelen voor urgente vraagstukken.	De Raad heeft alle vertrouwen in de manier waarop de ateliers ontwerpend onderzoek inzetten om oplossingen te ontwikkelen voor urgente vraagstukken.
	Wel ontbreekt een vertaling van deze waardevolle bijdrage naar het publiek en de stad Rotterdam en de verbinding met Kunst en Cultuur.	De instelling gebruikt vervolgens haar cultureel podium om de resultaten van deze waardevolle bijdrage te delen met het publiek en de stad Rotterdam. Zo, met en door ontwerp en door middel van de presentatie van de resultaten, wordt een goede verbinding gelegd tussen Kunst en Cultuur en het proces van stadmaken, het werken aan onze leefomgeving.
	De gegenereerde vernieuwing lijkt voornamelijk ten goede te komen aan opdrachtgevers en betrokken ontwerpers.	De gegenereerde vernieuwing komt zo niet alleen ten goede aan opdrachtgevers en betrokken ontwerpers, maar dankzij de tentoonstellingen en de vele publieke bijeenkomsten (meer dan 180 in 2016, meer dan 120 in 2018) ook aan iedereen die er kennis van wil nemen.
	Culturele overdracht aan een breed publiek ontbreekt, terwijl die vernieuwing de biennale juist weer tot een gewaardeerd en belangwekkend publieksevenement zou kunnen maken.	Er is zo sprake van culturele overdracht van kennis en ontwerpkracht naar het publiek, waarbij de IABR haar eigen balans zoekt tussen haar twee functies, die van kennisinstelling en die van cultureel podium. Zij is en wil geen "festival" zijn, maar wel zoveel geïnteresseerden bereiken als maar kan. Centraal staat menselijke handelingsperspectief en handelingsvermogen bieden, een bij uitstek sociaal-culturele opgave die de sociale inclusiviteit in de stad bevordert.
Interconnectiviteit	De interconnectiviteit van de IABR ligt vooral in samenwerkingen tussen ontwerp, beleid, bedrijfsleven en lokale betrokkenen.	De interconnectiviteit van de IABR ligt vooral in samenwerkingen tussen ontwerp, beleid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en lokale betrokkenen en bewoners.
	De IABR omarmt de maatschappelijke opgaven en zoekt innovatief naar oplossingen die in de internationale vakwereld worden gedeeld.	De IABR omarmt de maatschappelijke opgaven en zoekt innovatief naar oplossingen die in de lokale, nationale en internationale vakwereld worden gedeeld, die in steden en regio's binnen en buiten Nederland worden toegepast en die op de biennale gepresenteerd en besproken worden.
	De samenwerkingen binnen het Rotterdamse culturele veld zijn minimaal.	Er is sprake van redelijk wat samenwerkingen binnen het Rotterdamse culturele veld, maar de Raad meent dat dat er meer zouden kunnen zijn.
	CONCLUSIE VAN DE RRC	CONCLUSIE VAN DE IABR
	De RRC adviseert de subsidieaanvraag van de IABR niet te honoreren.	
	De reden hiervoor is dat de ingezette koers risicovol is, publieksbelang in de plannen ontbreekt en de architectuuriennale als cultureel podium voor de stad Rotterdam uit beeld is geraakt.	<i>Wij menen dat met bovenstaande weerleggingen zo'n beetje alle grond onder de voeten van dit deel van de beoordeling verdwenen is. De IABR is er voor mensen en presteert voor mensen - van die noodzaak is zij volledig overtuigd. En zij bereikte zowel met haar culturele activiteiten als in de ateliers aantoonbaar honderdduizenden mensen.</i>
	De Raad signaleert ook de onzekere toekomst, doordat de huidige directeur-bestuurder en de voorzitter van de Raad van Toezicht zullen vertrekken, terwijl concreet uitgewerkte plannen voor een overdracht aan een toekomstige leiding ontbreken.	<i>Bovenstaande weerleggingen maken duidelijk dat de RRC zich hier opvallend ver van de feiten heeft willen begeven. De transitieplannen staan in de aanvraag, pagina's 15 en 16. Daarnaast merken we op dat dit argument niet valide is. Het verklaart iedere instelling die van bestuur wisselt vogelvrij. Het feit dat een directeur of voorzitter weggaat, is geen grond voor beoordeling, laat staan veroordeling.</i>